

Medgyes, Vasut-utca 7.
A közlemények és hirdetések címen; előfizetési díjak a kiadó hivatal címére küldendők.

Előfizetési árak:

Negyedévre 2 kor., egyes szám 16 fillér.

MEDGYESI UJSÁG.

Társadalmi hetilap.

Hivatalos hirdetések

100 szóig 10 korona, azonfelül minden 100 szó 3 kor

Magán hirdetések meg-
egyezés szerint.

Nyilttér soronként 40 fillér.

VII. évfolyam.

Medgyes, 1911. augusztus 27.

298. szám.

Figyelő.

Az amerikai hőhullámok, habár ide nem is érthettek el, óriási hőséget éreztünk a napokban. Mi, kik védekezhetünk a perzselő meleg ellen könnyebben viselhetjük azt el, de a szegény katonaság, amely nem ura tetteinek, nehéz fegyverzetében a legnagyobb kinokat állja ki. Hogy 22-én átvonultak a honvédek, alkalmunk volt ezt a kint végig szemlélni, aki ezt látta, csak az alkothat magának fogalmat például a bileki esetről, ami annak idején páratlan eset volt. Nem akarjuk azt mondani, hogy ez ismétlődött itt meg, de állíthatjuk, hogy az emberi érzés lázongott bennünk, amint a szegény legénység menetelését, „harcszerű” gyakorlatozását láttuk 5 órán át, ebben az állatölő forróságban. És nem mondunk keveset, ha állítjuk, hogy a kidőlt legények, akiket a hőség a menetelésre is képtelenné tett, az átvonuló 2 zászlóaljából, majdnem egy századot tett ki. A szegény legénység, bár az uton étkezéshez nem jutott, ideérkezve nem kívánt semmit, ledobta magáról a ruhát s félig eszméletlen állapotban nyult el fekhelyén, hogy éjjeli 2 óráig, az újbóli indulásig valami keveset pihenjen. Aztán még mi panaszkodunk kiállhatatlan melegeiről, a munkától agyongyötört testünk kinjairól. Az a másik szegény még csak nem is panaszkodhatik, sőt ha kidől a sorból, nagyon kell ügyelnie, hogyan csinálja, nehogy szimulánsnak lássák a fellebbvalói.

Nagyküüllővármegye sem marad mögötte a többi kormányhi megyéknek. A verseci átirat ide is elérkezett s a főispán távollétében az alispán rendkívüli törvényhatósági közgyűlést hívott össze. Tárnya lesz ennek a verseci nevezetes átirat, amely elítéli az obstruáló ellenzéket.

A piacon éretlen gyümölcsöt árulnak, az utcákon a por fellegeket képez, büzös, piszkos minden.

A gyermek.

Homályos szoba. A szürkés-kék, kopott függönyön keresztül szítal az alkony és egybeolvasztja a tárgyakat. Csak az ablak mellett ülő asszony energikus arcéle vet fekete árnyat a szürkéségbe. Az egyik sarok mélyéből belefut a szoba szürkén homályos levegőjébe a pici vaskályha felfűtő fénye, amint az alsó rekeszbe sus-torogva esik le egy-egy izzó széndarab. Amint a fény végigfut a szobán, rátüzel az asszony gyorsan mozgó kezeire és arcára, mely az összehuzott, kivakult szemekkel is megelégedettséget tükröz. A kis szobában csak a tűz pőfékelése, meg egy apró mell halk pihegése hallatszik. Az ajtó halkan nyílik és egy férfi lép be rajta. Amint az asszony meghallja, hogy jön, kézimunkáját maga mögé dugja s meghökkenve ugrik fel. Egy pillanatig mozdulatlanul állnak, azután az asszony a falon hosszan elpercegtetve egy gyufát, azzal egy kis petróleumlámpást gyújt meg. A kis lámpa sárgává olvasztja át az előbb szürkés-kék tárgyakat, de a sötét-séget csak a sarokba üzi, el nem oszlatja. A mozgások alatt elhal a beteg mell pihe-gése. A férfi nem hall semmit. Mikor a

Szabadján van minden, mert városunk a kolera-veszélyen túl érzi magát, hiszen a kolerabiztos már volt itt, tehát nincs kitől és mitől félni. A piacot nem ellenőrzi senki, az utcákat nem öntözik. Vajjon kit fog a felelőség terhelni, ha valami járvány felüti a fejét? Ennek bizonyára nem fog gazdája akadni.

Egyről-másról.

Medgyes, augusztus 24.

Nap-nap után érkeznek hírek borzalmas gyilkosságokról, betörésekről, melyek nagyobb részét a minden emberi érzelmet nélkülöző, s az ország egyik határától a másikig kóborló, félvad cigányok követnek el. Ezek a rettenetesen marcona alakok, vakmerő bátorsággal és elszántsággal állanak szembe a csendőrséggel is. — Minduntalan gondoskodnak arról, hogy foglalkozzék velük a hivatalos világ és a nem hivatalos közvélemény. — Amint egy-egy rettenetes és borzalmat keltő tettük híre bejárja az országot, mint a háborgó tenger zúdul fel a közvélemény. — A szigorú büntetés mellett — mely aligha használ, — követel valamelyes olyan intézkedést, mely gyökereiben támadja meg a bajt s egyszer s mindenkorra szüntesse meg ezt a tatárjárást.

Az ilyen felzúdulásoknak volt is annyi eredménye, hogy az illetékes fórum valami ügyosztály felét állított fel, élére, egy a cigány ügygel foglalkozó egyént állított, azonban ennek valamelyes számbavehető munkájáról még hír nem érkezett.

A cigányok nomád életét megszüntető tervek és vélemények egész özöne került nyilvánosságra. Ezeket sorra venni, vagy ezeket ujjal szaporítani nem szándékozunk, de lehetetlen kifejezést nem adnunk ama véleményünknek, hogy jog államban tűrni egy csomó hazátlan, kóbor és félvad népség

lámpa felgyul, a férfi körülnéz, de a sötét sarok mélyére most sem hat a tekintete. Kopottas, de rendes a ruhája. Mikor körül-nézett, leül az egyik székre. Az asszony, mióta meggyújtotta a lámpát, mereven kíséri szemmel a férfi minden mozdulatát.

A férfi (hogy leült, megszólalt): „El-jöttem magához.”

Hosszu csend.

A férfi: „Eddig még nem voltam magánál. (Csend.) Eddig még csak a gyárban talál-koztunk. Haza is kísérttem magát egy párszor.

Az asszony némán bólint.

A férfi: „Innen tudtam a maga lakását is. Hát feljöttem, megnézni, mit csinál ilyenkor itthon egyedül?

Az asszony ijedten, gyorsan kapja fel a szemeit.

A férfi (ránéz): „Üljön már le. Nem tudok beszélni, ha áll.

Az asszony leül.

A férfi: „Hát mit csinált most?”

Az asszony: „Dolgoztam.”

A férfi: „Ilyen sötétben? Látja . . . (Visszanyeli, amit mondani akart.) És miért dolgozik?”

Az asszony: „Boltokba . . .” (Ránéz a férfira kérő tekintettel, hogy az értse meg.)

garázdálkodását, tovább már nem lehet. Elérkezett a tizenkettedik órája a félrend-szabályok félretételének. Az államnak joga és hatalma is kell legyen arra, hogy az ilyen fenevadaktól megvédelmezze polgárait. A legszigorubb eszközöknek is helye van, de nincs helye a szentimentalizmusnak.

Bihar megyének híres kuruc faluja: Okány. Nagy bajba vannak az ottani kurucok. Megtelt a temetőjük. — Nem tudnak többé szüz földhöz jutni, melybe friss sirt lehetne ásni. Már pedig az emberek halnak, — egyre halnak Okányban is. S hamar a régi akácos temető, melyhez az emlékezetnek annyi szálai fűzik az élőket, nem adhat többé pihenő helyet azoknak, akik ifjan vagy öregén bevégezték immár földi pályafutásukat; itthagynva mindent, ami oly sok-szor az örömmek, még többször a fájdalom-nak könnyeit sajtolja ki a szemekből: mit tegyenek egyebet, minthogy új temető helyről gondoskodjanak. Igen ám, de ép itt van a baj. Az egyháznak nincs, maguknak sincs, még a községnek sincs alkalmas területe.

A régi temető szomszédja, éppen alkalmas erre a célra, uradalmi föld. Erre vetik szemüket. Lehet-e ezen csodálkozni? Nem!

Az uradalom valamikor, századokon keresztül valamelyik az Árpádok korában magásra emelkedő család birtoka volt. Lehetett valamelyik német Ritteré is, akik bizonyosan nem igen fizettek érte csengő aranyokat, legfőlebb acéllal vásárolták.

Akár így, akár úgy volt, most másképen van. Az uradalom gazdát cserélt. Az új gazda is nemes, sőt előnevét a községtől vette. Hogy az uradalmat is és előnevét is csengő arannyal fizette, kétséget nem szenved.

A régi urak nem voltak elég kegyetlenek a zord időkben, hogy a temetőhelyet meg-

A férfi: „Látja . . . (ujra meggondolja magát) ilyen sötétben már nem volna szabad dolgoznia.”

Az asszony (esdő tekintettel, magyarázó hangsúllyal mondja): „Boltokba . . .”

A férfi (ránt egyet magán): „Hát én elmondom magának miért jöttem. Maga itt szegényes, kopott függönyű, pici kályhájú szobában lakik, dolgozik. Amit a gyárirodában fizetnek magának a másolásért, az nagyon kevés. Rendesen tisztán, izlésesen kell öltözködni, hogy az irodába jöhessen, takarékoskodnia kell világításon, fűtésen, messze olcsó lakást kell vennie. Mindezt azért, hogy rendesen öltözködhessék.”

A férfi lassan, vontatott hangon, egyhangu beszéddel mondja végig mindezt, belenézve az asszony szép szemébe, amint az két könyökére támaszkodva mozdulatlanul néz rá.

A férfi: „Azután én? Hát én se járhatok lyukasan, piszkosan. Nekem is rendesen kell öltözködnöm. Enni is kell valahogyan. Enni pedig csak drágán lehet. Hát eszem. És lakom egy apró lyukban. Látja, ha mi ketten összeadnók a pénzünket, ha . . . Legyen a feleségem! Ezért jöttem.”

tagadták volna. Hát az új ur, a friss nemes, a szelidebb idők szülötte, csak nem lesz kegyetlenebb, gondolták a jó kurucok. Elmentek hát hozzá, reménnyel, bizalommal. Csalódtak, keserűen csalódtak! A nemes ur zordonabb a középkori várurnál. Ridegen, gögösen hagyják el ajkait a büszke szavak: „Az okányi...nak nincs eladó földjük.” Ugy-e gögös, büszke szavak ezek? Pedig tudhatná, hogy semmi sem állandó a nap alatt, épen csak maga a változás. Ő nem látja, én látom, hogy egy- vagy más okból miként fog új urat cserélni a dominium.

Az okányiak a miniszterhez fordultak a kisajátítás elrendelését kérve. Célt így sem értek, mert az okányi uraság előtt mindenki meghajlik még ez idő szerint.

Az új idők még csak lengedeznek.

Beszámoló a városi orvos tanulmányutjáról.

A városi képviselőtestület Dr. Siegmund Henrik városi tisztii főorvost kiküldte a dresdeni egészségügyi kiállítás megtekintésére és tanulmányozására. Dr. Siegmund szíves volt lapunk részére az alábbi cikket írni:

A dresdeni nemzetközi higienikus kiállítás magyar csarnoka.

Irta: Dr. Siegmund H.

Ezelőtt 28 évvel már Berlinben rendeztek egy higieniai kiállítást, amely, különösen a híres Pettenkofer orvostanár befolyása alatt, a lakás-ügyet, a víz-ellátást s a hulladékok eltakarítását ölelte fel. Azóta Koch Róbert uttörő munkája addig nem sejtett, új térre vitte az egészségügyi ápolást. Az általa tanított eljárás a baktériumok elkülönítése és tisztán tenyésztéséről, a tuberkel-pálcikák (1882) és a kolera bacillusok felfedezése (1883) mind arra szolgáltatott, hogy a tudósok figyelmét a nagy népbetegségekre irányítsa. A német egyetemeken gyorsan szaporodó egészségápolási intézetekben lassanként az egészségápolás és betegségek elleni óvintézkedési kérdéseket minden irányban tudományos kutatás alá vették. Mai napság tehát az egészségtani

tudomány egy mindenképen kimagasló szilárd építmény, amelynek csarnokából végtelen áldás sugárzik az emberiségre. A dolog természetében fekszik azonban, mely minden egyes embertől bizonyos rendszabályok betartását követeli, ha a betegségek elleni küzdelem eredménnyel legyen és a megelőző óvintézkedéseket szükségképpen egységes értelemben eltaláljuk és az egészségtani tudomány a leglehetséges általánosítására törekszik.

Majd, ha az összes néposztályok e vívmányokkal némileg is csak megbarátkoznak, akkor átható eredmény érhető el. Már évtizedek óta számos kísérletet tettek az egészségügyi ismeretek kiterjesztésére. Az eredmény azonban semmiképpen nem volt kielégítő. A népesség nagy tömege ez irányban még mindig csak igen felületes ismeretekkel bír. A legtöbb embernek a saját testéről sincsen fogalma, sőt azzal sincsenek tisztába, hogy a testüket fenyegető veszélyek káros befolyását hogyan kerülhetik el. Épen úgy a népesség tulnyomó része sincsen tisztában a közegészség-ápolás értelmével és céljával. Így érthető, hogy még mindig akadnak a csatornázás és vízvezetéknek ellenzői, dacára, hogy ezeknek nagyszerű és kedvező hatása a közegészségre minden kétséget kizár és az ezeknek létesítésére fordított megegyező olyan nagy kiadás is gazdagon fizetődik vissza. Ebből következett az általánosan érzett szükségessége annak, hogy a nagy közönség számára a közegészségügy megismertetésére egy nagyobb szabású vállalkozás létesüljön.

Igy jött létre a maga nemében páratlan kiállítás Dresdenben, amely májusban nyílt meg és októberben zárul be. A kiállítás, melynek megtekintését mindenkinek ajánljuk, négy nagy csoportra oszlik. Az egyik csoportban, amely több csarnokból áll, tankönyvi rendszer szerint, a higiénia minden ágát, szorosan tudományos szempontból mutatják be. A legfontosabbakat kiemeljük: ragályos betegségek, fogmegbetegedések, nemi be-

tegségek, tropikus betegségek tuberkulózis, alkoholimérgézést stb; német munkabiztosítás, vegyészeti, tudományos műszerek, kozmetika, fürdők és gyógyhelyek, ifjúsági védelem, csecsemő védelem, iskola egészségügy, hivatás és munka, telepítés és lakás, ruházkodás és testápolás, játék és sport, faji egészségápolás, élelmi és élvezeti cikkek, egészségápolás a hadseregben, a tengerészetnél, a gyarmatokon, betegápolás és mentési ügy.

A második csoport az e téren megforduló munkát mutatja be, kivált a gyári munkát és térbelileg is a tudományos osztályhoz csatlakozik.

A harmadik csoport minden avatatlannak is érthető betekintést nyújt az élet alaptanába, könnyen érthető sok esetben új, sajátos és szemléltető ábrázolásokkal. Megismerteti az embert és testrészeit, bevezeti a táplálkozás, ruházkodás, telepítés, lakás, az emberi nem fejlődése, a hivatásos egészségápolás, testápolás és népbetegségek lényegébe. Ez utóbbi részét a kiállításnak sok ezer ember látogatja meg naponta s zsúfolásig tölti a tágas helyiségeket.

A negyedik csoport a különböző nemzetek csarnokait tartalmazza, amelyek elkülönített kiállításra határozták el magukat. Így Brazília, Khina, Anglia, Franciaország, Japán, Olaszország, Ausztria és Magyarország, Amsterdamnak is van külön csarnoka.

Szórakozásról bőven van gondoskodva, kivált este 7 óra után, amikor a kiállítási csarnokok bezárodnak. A kiállítás pénzügyi szükséglete folytán fájdalom az italmérés nagy mértékben folyik, úgy hogy majdnem egy higienelleni kiállításról lehetne beszélni.

Nagyon érthető okból a magyar pavillon érdekünkhöz legközelebb fekszik s így a következő sorokban a benne foglalt holmokról egy rövid kivonatot adunk.

(Folytatjuk.)

A közönség érdeke.

Az égetett szeszes folyadékoknak pótdóval való megróvása.

Mindazok a személyek, kik az 1911. évi szeptember hó 1-ső napján a szabad forgalomba már átment, vagyis az 1899. évi XX. t.-c. szerinti szeszdóval és az 1899. évi XXIV. t.-c. szerinti szeszdópótlékkal is már megadóztatott olyan égetett szeszes folyadékok készletével bírnak, mely összesen 10, illetőleg 5 liternél több alkoholt tartalmaz, az 1911. évi XIV. t.-c. 8. §-ának második bekezdése értelmében kötelesek legkésőbb az 1911. évi szeptember hó 3-ik napjáig a folyadék mennyiségét és annak alkoholtartalmát, valamint azon községet és helyiséget, melyben az a folyadék tartatik, az illető készletek tartási helyére nézve illetékes pénzügyőri szakasznál írásban két példányban bejelentni, tekintet nélkül arra, hogy ezek a készletek saját vagy idegen helyiségekben vannak-e elhelyezve.

Ha az égetett szeszes folyadékok összes készlete az 1899. évi XXV. t.-cikk szerinti elárusításra vagy kimérésre jogosultsággal bíró személyek birtokában 10 liter, más háztartásokban pedig a családfő birtokában 5 liter tiszta alkoholt meg nem halad, azt

Az asszony, mintha nem ezt várta volna, felemeli a fejét könyöhéről és ijedt szemmel néz a férfira.

A férfi: „Nem kutatom, ki, mi maga. Tudom, hogy rendes, jó özvegyasszony, mással nem törődöm. Legyen a feleségem. Együvé adjuk a pénzünket, egymáséi leszünk s jobban fogunk élni kettesben, de csakis kettesben, nekem gyerek nem kell. Nincs pénzem gyerekekre.”

Az asszony felugrik.

A férfi: „Nos mi az? Legyen a feleségem!”

Az asszony egy lépést tesz a férfi felé. A sarokból mozgolódás hallatszik s halk sikolyhoz hasonló hang szól: „Anyukám!” Az asszony megtoppan, megáll azon helytt, a férfi kérdőn ugrik fel. A sarok felől megegyeszer kiszól az a keserű, fájó, kérő hang: „Édes anyucim!” Az asszony mellére valami nagy bu ereszkedik. Ránéz a férfira, azután fejét dacosan felvetve, odafut a sarokban heverő rongycsomóhoz, amelyben egy piciny rozogacsontu test fekszik: „Mit akarsz, pici leánykám?”

A gyermek: „Anyucikám, oly könnyű vagyok... nem fáj semmim anyucim... semmisem... jaj de jó meleg van itt.”

A férfi kidüledt szemekkel mereven néz egynehány pillanatig a sarokba, aztán egy gyűlölködő pillantást vetve az asszonyra, lassan megfordult s nesztelen léptekkel indul kifelé. Az asszony semmit sem vesz észre, csak nézi a halvány pici ajkakat s hallgatja a róluk lefolyó halk szavakat.

A gyermek: „Hallod anyucim, hogy dalolnak... De itt a mellemen nyom valami... már nem... már semmi...” (Nagy, mély, fullasztó csend. A férfi is megállt leeresztett fejjel.)

A gyermek: „Anyucim csókolj meg...”

Az asszony szeméből kicsordulnak a könnyek, úgy csókol forró anyai csókot, a pici ajkakra.

A gyermek: „Köszönöm... anyucim...”

A kis fej hátrahanyatlik. A szem megtörik. Az asszony egy pillanatig mereven nézi, aztán felveti a fejét és mikor látja, hogy a férfi már az ajtónál van, felugrik:

„Meghalt! A tied vagyok!”

És beszaladt a két, izmos, kitárt karba.

A lámpa kihuny, a vaskályha tűzére rácsuszik az ajtó s a halált és az életet, a kis testet s az ölelkezőket mély sötétség borítja el, el is választván őket egymástól.

nem kell bejelenteni. Minden más esetben a szabadforgalomba már átment összes készlet, ideértve a pótdó alá nem eső 10, illetve 5 liternyi mennyiséget is, bejelentendő.

A kis tartályokban levő illatszerek, ha súlyuk 1 kilogrammnál nem tesz többet, nem esnek a bejelentés kötelezettsége alá.

A bejelentések az adott minta szerint szerkesztendők. A bejelentéshez szükséges űrlapok az előállítási költségek megtérítése mellett minden pénzügyi szakasznál kaphatók.

A készletek bejelentése és a készletek után esedékes pótdók befizetése a birtokosnak képezi köteleességét.

Az egy ugyanazon fél birtokában ugyanabban a városban (községben), habár különböző helyiségekben levő folyadékok egy bejelentésbe foglalhatók, de az ugyanazon fél birtokában különböző városokban (községekben) levő égetett szeszes folyadékról községenként külön-külön bejelentések teendők.

Zárt palackokban levő égetett szeszes folyadékoknál, továbbá liköröknél, vagyis olyan égetett szeszes folyadékoknál, melyeknél a cukortartalom egy hektóliter folyadékban legalább 10 kilogrammot tesz, valamint édesített pálinkánál, vagyis olyan égetett szeszes folyadékoknál, melyeknél a cukortartalom egy hektóliter folyadékban egy kilogrammot meghalad, de 10 kilogrammnál csekélyebb, az alkoholtartalmat nem kell bejelenteni. A pótdó alá eső bármilyen esszenciáknál, illatszereknek, kozmetikus cikkeknek, gyógyszereknek és gyógyászati készítményeknek, azok alkoholtartalmának bejelentése szintén mellőzhető.

Midőn a bejelentés kötelezettsége alá eső égetett szeszes folyadékok az 1911. évi szeptember hó hárvm első napján szállítás alatt állanak, anélkül, hogy már bejelentve és pótdóval megadóztatva lennének, a bejelentés megtétele és a pótdó befizetése és az áru átvevőjének képezi köteleességét, ki a bejelentést a szesz megérkezésétől számítva legkésőbb 48 óra alatt megtenni köteles.

Ha az 1911. évi szeptember hó 1-én meglevő égetett szeszes folyadékok készletének a fentiek szerinti bejelentése, illetőleg az 1911. évi szeptember hó három első napján szállítás alatt volt égetett szeszes folyadéknak a szesz megérkezésétől számított 48 óra alatti bejelentése elmulasztatik, vagy ha a bejelentett alkoholmennyiség 10 százalékkal csekélyebb annál a mennyiségnél, mely a hivatalos felvételnél megállapították: az 1908. évi XXVIII. t.-c. 121. §-a értelmében az így megrövidített, vagy megrövidítés veszélyének kitétt pótdó 4-szeres összegétől annak 8-szoros összegéig terjedhető pénzbüntetés alkalmaztatik.

A bejelentésben foglalt másnemű változások, melyek nem az alkohol mennyiségére vonatkoznak, 10 K-tól 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel fenytetnek.

Azok az alkoholmennyiségek, melyek a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok, illetőleg Bosznia vagy Hercegovina területéről az 1894. évi XV. t.-c. illetőleg az ezt módosító 1899. évi XVII. t.-c. szerinti szabályszerű eljárás mellett még az 1911. évi szeptember hó 1-ső napját megelőző időben utaltatik át a magyar szent korona országainak területére, ide azonban csak f. évi szeptember hó 1-ső napján vagy azután érkeznek be, a most hivatkozott törvényeken körülírt eljárásan kívül további bejelentési kötelezettség alá nem esnek. Segesvár, augusztus 18-án.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

A KUTNÁL.

Julesa megy a kutra. Miska követi.
Nem bírja a vödört — felhuzza neki.
Megmerül a korsó. Indulna a lány —
Szól a legény: Ráérsz: Ne menj még babám!

Julesa szemlesütve marad a helyén.
Miska meghuzódik a kut peremén.
Kurtaszaru pipa ül az agyarán,
Több szó nem is, csak füst száll az ajakán.

S ahogy Miska szippant lassan, sebesen,
Nem dobog egyformán a lány szíve sem.
Minek a beszéd itt? A füst hangot ad
Es a lány megérti a pipa szavát.

Gyönyörűen hangzik minden szippanás,
Minden röpítő füst: kérdés, vallomás.
Es pirulva, némán áll a kérdező...
Ez a legérthetőbb, legszebb felelet...

Nem enyeleg Miska, meg sem öleli,
Komoly volt a kérdés — megfelelt neki.
A többi elvégzi az ősz új bora!
— Így dől el a kútnál két szívnek sora.

Balla Miklós.

Ujdonságok.

Iskola felszentelés Asszonyfalván.

Ma, vasárnap szenteli fel dr. Teutsch Frigyes nagyszebeni ev. lutheránus püspök az újonnan épített elemi iskolát.

Személyi hírek. Tana Sámuel segesvári kir. pénzügyigazgató a napokban a medgyesi adóhivatalnál hivatalvizsgálatot tartott. Ezuttal, először lévén Medgyesen, látogatásokat tett a hatóságoknál. — Bohta Viktor postafelügyelő szabadságáról visszatért és a postahivatal vezetését átvette.

A hadtestparancsnok titkos tanácsos.

A király Kövesi Köves Ármin nagyszebeni hadtestparancsnoknak a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Nagyküüllőmegye a sörárpakiállításon.

A kolozsvári gazdasági akadémia igazgatósági ülése elhatározta, hogy a budapesti és berlini sörárpa és komló-kiállításon az erdélyrészi árpát nagyobb számu mintában fogja bemutatni. Evégből a rendező bizottság Nagyküüllő vármegye alispánját is felkérte, támogatná a bizottságot, hogy a nagyküüllőmegyei árpatermelők minél nagyobb számban vegyenek részt a kiállításon. Az alispán rendeletet bocsátott ki a főszolgabírákhoz, hogy a kiállítás napját és célját, mely Erdély árpa minőségének bemutatása a külföld előtt is, a termelők közt tegyék közhírré és hívják fel azokat, kik a kiállításokon résztvesznek, hogy az árpatermésükből 4-5 kilogrammot a kolozsvári gazdasági akadémianak küldjenek be.

A Burschenschaftok kiküldöttei Segesváron. A németországi és ausztriai diákszövetség kiküldöttei, mintegy 30-an tanulmányi utazást tettek az erdélyi nagyobb szász városokban. Segesváron 22-én voltak, amikor tiszteletükre a főiskolai hallgatók a „Villa Frank”-án esti összejövetelt rendeztek és kivilágították a városnak erre néző oldalát. A vendégek innen Brassóba utaztak.

Pénzügyi kinevezések. A pénzügyminiszter Sánta Béla medgyesi pénzügyi biztoshelyettes, pénzügyi biztosnak Orsovára és Kozák János biztosi vizsgát tett pénzügyi szemlést, Medgyesre biztoshelyettesnek nevezte ki.

A kiskapusi állomás világitása. Az utazó közönségnek egy régi panaszát orvosolja most a vasut, amint értesülünk. Megszünteti a vasuti pályaudvaron a petroleum világitást, amely gyenge világító erejénél fogva nem egyszer okozott komolyabb balesetet is. Helyébe 900 gyertyafényű Lux-féle ivlámpák kerülnek, melyeket ma-holnan fel is álltanak.

Államérdek és iskolaorvosi intézmény.

Az iskolaorvosi intézmény hazánkban 25 esztendőre tekint vissza. Alapítói voltak Trefort Ágoston, a nagynevű kultuszminiszter és a halhatatlan Fodor József professzor. Ha ez az intézmény azzá fejlődött volna ki, amivé egy negyed század előtt nagynevű alapítói tervezték, akkor nem volna szükség ma propagáló cikkekre. De ezekre most szükség van! Különösen akkor, mikor az új iskolai év kezdetén állunk. Ki kell fejtenünk, az államnak milyen érdeke fűződik ehhez az intézményhez és mit fog az állam erőben, hatalomban nyerni, ha az iskolaorvosi intézményt arra a polcra emeli, a melyet a kiváló rendeltetésénél fogva megérdemel. Tekintsünk el a külföldi példától, Német, Franciaország, Anglia, Belgium, Svájc és egyéb országoktól, hisz azok már régóta tulvannak azon, hogy ott az iskolaorvosi intézményt, mint szociális szükségletet propagálják. Darmstadtban, Strassburgban, Charlottenburgban pl. pompás iskolai fogklinikák működnek, Anglia legtöbb elemi iskolájában iskolaorvosok vannak és Németország is meghonosította az intézményt legtöbb iskolájánál. Mienk volt a gyakorlati kezdeményezés érdeme, ezt elismerik mindenütt, de a haladás e téren szerfelett gyöngye és semmikép sincs arányban annak multjával.

Állami fennmaradásunk egyik legbiztosabb előfeltétele az egészséges, edzett ifjuság felnevelése. Sajnos, a csecsemők halálózása már az első évben a gyermekek 50%-át ragadja el, sőt egyes helyeken még többet is. Miként a statisztikai adatok igazolják, ott legnagyobb a halálozás arányszáma, ahol a nyomoron kívül az előítéletek a babona, a kuruzslás és a higiénikus ismeretek hiánya a legnagyobb.

A társadalmi jólétől és a higién és jókarbantartástól sok függ. Így Budapesten a Belváros halálozása pld. 1909-ben 1%, míg a munkás negyed, a VIII., IX. és X. kerületé 1.7, 1.8 2%.

A csecsemőhalálozás nagy arányszáma már is megfosztja az államot a jövőbeli lakosság egy óriási nagy számától. Ezt az arányszámot később igen hatalmasan növeli az iskola, amelynek révén terjed, főleg az iskola évad alatt, a legtöbb fertőző betegség.

Statisztikailag kimutatott dolog, hogy a három legjobban ismert gyermekkori fertőző betegség: a kanyaró, amely per excellence iskolabetegség, a skarlát és a diftéria legjobban a tanítási idők alatt dühög, míg a vakációban igen erősen leszáll.

Az iskola, amelynek nincs higiénikus ellenőre, tanácsadója, ki van téve annak, hogy mikorára az iskolában az osztályfőnök észreveszi a bajt, sokszor már az egész osztály fertőzött.

A fertőző betegségek egyik legnagyobb kontingensét tehát az iskolában találjuk és hogy a gyermekkori halálozás nem csekély hazánkban azt mutatja az, hogy fertőző betegségben Magyarországon 1907-ben 109.429-en hultak meg. És pedig kanyaróban 7386, vörhenyben 9853, szamarhurutban 6844, diftériában 5836 és gümükorságban 68.125. Pedig a tuberkulózisról külön még említést se tettünk.

A gümükorság, főleg pedig a tüdő-tuberkulózis oly fertőző betegség, amelyről tudjuk, hogy csirái már az ifjkor legkorábbi szakában jelentkeznek.

Mit tehetne itt az iskolaorvos, ha az ifjuság testi nevelésébe, táplálkozási viszonyaira, céltudatos ellenőrzéssel, pontos megfigyeléssel, praeventiv intézkedéssel, felvilágosító előadásaival támogatva az iskola pedagógusaitól befolyást nyerne!

Előbb konstatálták, hogy mikor az iskolai oktatás szünetel, akkor a fertőző betegségek is feltűnő arányban csökkennek. Csak a lelkiismeretesen végzett iskolaorvosi működés képes ezen a téren is nagy eredményeket elérni.

Hogy az iskola maga is hozzájárul nagyban a betegségek terjesztéséhez, annak okai a szülői ház és az iskolai berendezés közti különbség, a zsúfolt osztályok és a bennük levő megromlott levegő, az eddigi és az új foglalkozás között való különbség, a szülői ház szabadsága és az iskola megkötöttsége.

Szabad-e az államnak tétlenül, összetett kezekkel néznie, hogy ép az elemi iskolákban, ahol arra leginkább volna rászorulva a fiatal palánta, minden orvosi támasz nélkül álljon? A mai orvosi ellenőrzést, ahol a hatósági orvos egyszer évente vagy talán sohase néz az iskola felé, csak nem tartjuk iskolaorvosi felügyeletnek! Hisz ebből a kontingensből hull el a gyermekek egy igen nagy része, nemcsak a szülők nagy bánatára, hanem az államnak is végtelen kárára. Mennyit áldoz Franciaország a gyermekvédelem terén, ahol pedig még egy másik nagy nemzeti csapással is kell küzdenie, a születések arányszámának apadásával.

A népiskolák, az elemiek teljesen el vannak hagyatva, ide a középiskolákban is sok kívánni való van még. Hazánk 206 községi középiskolájából csak 150-nek van iskolaorvosa és csak 12-ben rendszeres tárgy az egészségtan, további 118-ban pedig kötelező rendkívüli.

Van tehát az iskolák nagyobb részében iskolaorvos, de ennek működése csak az év elején néhány torna alól vagy rajz alól való felmentésre, meg egy pár szemvizsgálatra terjed ki. Ha az iskolaorvos naponta pár órát tölt az iskolájában, akkor rá fog akadni azokra a tényezőkre, amelyeknek elkerülésével, megjavításával, az iskolai ifjuságot sok bajtól, veszélytől és így a korai halálozástól is meg lehet menteni.

A közoktatásügyi minisztériumban már több ízben anketezték, határozatokat hoztak az iskolaorvosi intézmény reformálása érdekében, de ime még mindig a régienél vagyunk. A változó politikai viszonyok miatt nem hajtottak végre a tervek sohasem. Ma sem kedvezők a viszonyok az ilyen reformoknak, de propagálni kell, népszerűsíteni kell, hogy annak idején már mint kész dolgot lehessen a törvényhozás elé vinni.

Levélszekerény.

Az ismeretlen költő meséje. Későbbben közölni fogjuk.

S. J. A verset legközelebb hozzuk.

Iskola könyvek

könyvtárak, tolltartók, irkák és rajzszerkek legjobb minőségben olcsón kaphatók:

Reissenberger G. A.

könyvkereskedésében. — Nagypiac.
: : Hegedűk és hozzávalók olcsón! : :

Sz. 1056—911.

369 1—3

Hirdetmény.

Baráthely község a f. évi **szeptember 18-án d. e. 9 órakor** Baráthelyen tartandó nyilvános árverésen az 1912. évi január 1-től 1914. évi december 31-éig terjedő időre bérbe adja a tulajdonát képező ital-só- és dohány árulási engedéllyel bíró korcsma és szatócs üzlethelyiségét.

Kikiáltási ár 1110 korona. Bánatpénz ennek 10%-a. A szerződési feltételek Baráthely község irodájában megtekinthetők.

Baráthely, 1911. augusztus 17-én.

A községi előljáróság.

Szám 4336—911.

373

Pályázati hirdetmény.

Nagyküküllő vm. medgyesi járásban bekebelezett muzsnai községi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy sajátkezüleg irt kérvényüket hozzá f. évi **szeptember hó 5-én d. u. 5 óráig** adják be. A később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A pályázónak igazolni kell, hogy a magyar nyelven kívül a német és román nyelvet írásban és szóval bírja.

A megválasztandó községi irnok javadalmazása a következő:

1. 1000 K törzsfizetés.
2. 100 K lakbér, esetleg természetbeni lakás.
3. Végrehajtások alkalmával 2 K napidíj.

Pályázónak igazolni kell, hogy legalább 4 gimnázium, reál, vagy polgári iskolát sikeresen elvégzett.

Medgyes, 1911. évi augusztus 24-én.

Dr. Schuller s. k.,
főszolgabíró.

Szám 4239—911.

374

Pályázati hirdetmény.

Nagyküküllő vm. medgyesi járásban bekebelezett ujonnán rendszerezett szásvánfalvi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy sajátkezüleg irt pályázati kérvényüket hozzám f. évi **szeptember hó 5-én d. u. 5 óráig** adják be. A később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Pályázónak igazolni kell, hogy a 24. életét betöltötte és fedhetetlen előéletű, valamint, hogy a magyar nyelven kívül a német nyelvet is szóval és írásban bírja.

A községi irnoki állás minden tisztujjításnál 3 évre lesz betöltve.

A megválasztandó községi irnok javadalmazása a következő:

1. 620 K évi fizetés.
2. Anyakönyvvezető helyettesé váló kinevezése esetén 120 K tiszteletdíj.
3. Végrehajtások alkalmával 2 K napidíj.

Medgyes, 1911. évi augusztus hó 24-én.

Dr. Schuller s. k.,
főszolgabíró.

450 sz. 1911. végrh.

375

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a medgyesi kir. járás-bírósnak 1911. évi V. 217. számú végzése következtében Dr. Tolnai Lipót Bpesti ügyvéd által képviselt Csaki Samu bpesti cég javára 144 K s jár. erejéig 1911. évi június hó 13-án foganatosított kielégítési

végrehajtás utján lefoglalt és 900 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: egy omnibusz s 2 kanca nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a medgyesi kir. járás-bírósnak 1911. évi V. 217/2. számú végzése folytán 144 korona — fillér tökekövetelés, ennek 1911. évi február hó 1. napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{100}$ % váltódíj és eddig összesen 5270 K-ban bíróság már megállapított költségek erejéig, Medgyesén, alperesek lakásán leendő megtartására **1911. évi augusztus hó 31-ik napjának délelőtt 10 órája** határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Medgyes, 1911. évi aug. hó 13-án.

Hotye János,
kir. bír. végrehajtó.

A legmodernebb

: kocsikat és szekereket :

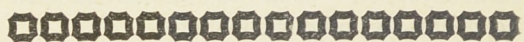
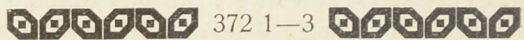
gyártja és mindenféle

≡ vasalási munkát ≡

legolcsóbban, gyorsan és pontosan elkészít

Pongrác Dénes

Kovácsmester — Medgyes. — Bodora.

Több évi külföldön történt tanulmányutamról

viisszatérve, megnyitottam első és legolcsóbb

férfi- és női szabóműhelyemet

hol mindenféle szabásu legfinomabb kelméből

férfi ruhákat és

angol női kosztümöket

gyorsan és pontosan elkészíték.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri

tisztelettel

371 1—10

Fischer Sámuel

Medgyes, Kö-utca 14—16.

Kitűnő kürtöskalácsot süt vasárnap ponként özv. Orendné, a Roth-utcában.

Szobákat szépen és olcsón fest ki Benjamin szobafestő, lakik a Roth-utcában.

Ha el akarja adni
Jpári termékeit, gépeit
Raktáron levő áruát,
De bármilyen más cikket is,
Égész Készleteit,
Saját vagy bizományi áruát,
Segítségére jövék ebben s
Elintézem Ön helyett
Nagyon olcsón és pontosan. —
Lelkiismeretesen
Elhelyezi hirdetéseit,
Nagyon jól megválasztva a lapokat,
Készít hirdetési szövegeket
Elismert irodám, mely
Jngyen megküldi Önnek
Újságkatalógusát,
Tele fontos tanácsokkal
Jó utbaigazitásokkal
Általános reklámszokásokkal
Nagyon kimerítő költségvetéssel!

Lenkei Zsigmond
hirdetési osztálya

Budapest, Dohány-utca 37. Telefon 176--09.

REISSENBERGER G. A.

könyvnyomdája

MEDGYES, Piac-tér 28

elvállalja mindennemű könyv-
nyomdai munkák elkészítését

≡≡≡ jutányos árban! ≡≡≡

BCU Cluj / Central University Library Cluj Nagy

nyomtatványraktár

Könyvkötészet

Figyelmes kiszolgálás!

Sz. 333—911.

370 1—3

Hirdetmény.

Alulírott községi előjáróság közhirre teszi, hogy a Baráthely község tulajdonát képező közlegelőn levő marha-ítató átalakítási munkálatok Baráthely község irodájában az 1911. évi szeptember hó 18-án d. e. 10 órakor megtartandó szóbeli árlejtésen kifognak adatni.

Kikiáltási ár 816 korona. Bónatpénz annak 10%-a. Az árlejtési feltételek és tervrajzok a községi irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Baráthely, 1911. augusztus 20.

A községi előjáróság.

MODERN KÖNYVTÁR

IRODALMI, MŰVÉSZETI, TUDOMÁNYOS
GYŰJTEMÉNY.

MODERN ÍRÓK KÖNYVESHÁZA
SZERKESZTI GÖMÖRI JENŐ

Kapható:

Reissenberger G. A.

könyvkereskedésében - Medgyes.

Egy-egy szám ára 40 fillér, minden további
szám ára azonban csak 20 fillérrel több. :
Eddig megjelent számok jegyzéke ingyen.

Mindennemű
SZÖRMÉT
és
BUNDÁT
25—26
a nyáron át jókarban tart és molyosodástól megőriz:

Lukas Vilmos

nagy műhely modern szörme-
: : árak gyártására. : :
Medgyes. Fürdő-utca 24

80 fillér egy prima minőségű
SAÁL-KÖTŐ, Strucz-hárász
minden színben, mit mindenütt 1.40—1.50
koronáért lehet beszerezni. Augusztus hó
15-től megrendelhető utánvét mellett:

PÜSPÖKY MIKLÓS

divat nagyáruházától

Kolozsvár. Mátyás király-tér.

Nem tetsző árukért a pénz vissza lesz küldve
postaköltség levonással. 263 38—52

Két szoba s konyhából álló
lakás kiadó
Uj-utca 17—18. 368 1

Hirdetések
Hirdetések

Hirdetések
felvételnek a
= KIADÓ- =
HIVATALBAN
Reissenberger G. A.
könyvkereskedésében.

Nyomatott Reissenberger G. A. könyvnyomdájában, Medgyes. — A szerkesztésért felelős: a kiadó-nyomdatulajdonos.

Tégla és fedőcserép
bármely nagyságban,
kutkarimák és hozzávalók
kaphatók és megrendelhetők a
HALTRICH és KESSLER
téglagyárában — Medgyesen.

SIMON GYULÁNÉ
okleveles szülésznő.

: Medgyes. — Hidegkut-utca 8. szám :
ajánlkozik szülészethez. A beteget és cse-
csemőt a legjobb ápolásban és gondozásban
fogom részesíteni. Kérem a t. közönség
pártfogását. 9—10 351

Tüzifaeladási hirdetmény.

Szederjes vasuti állomástól 3
kilométerre fekvő erdőben eladó 400 öl
száraz, elsőminőségű bükk- és gyertyán
tüzifa. Közelebbi feltételek és az ár
megtudható alólirott földbirtokosnál
ugy írásban, mint személyesen.

Ujszékely, 1911. augusztus 2-án.

Murway Sámuel,
földbirtokos.

361 3—4

A medgyesi kir. járásbíróság mint telekkönyvi
hatóságtól.

3044—911. tlkvi sz.

367 2-3

Hirdetmény.

Péterfalva község telekkönyve tago-
sítás következtében átalakított és ezzel
egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve,
melyekre 1886. t.-c. az 1889. XXXVIII. és
az 1891. XVI. t.-c. a tényleges birtokos
tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az
1891. évi XXIX. t.-c.-ben szabályozott el-
járás a tjkvi bejegyzések helyesbítésével
kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tételük közzé:
1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c.
15. és 17. §§-ai alapján ideértve e §§-oknak
az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §§-aiban
és az 1891. XVI. t.-c. 15 §. a) pontjában

foglalt kiegészítéseit is valamint az 1889.
XXXVIII. t.-c. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-c.
15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegy-
zések, vagy az 1886. XXIX. t.-c. 22. §-a
alapján történt törölések érvénytelenségét
kimutathatják, evégből törlési keresetüket
hat hónap alatt, vagyis 1912. évi március
hó 10. napján bezárólag a telekkönyvi
hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg
nem hosszabbítható záros határidő eltelte
után indított törlési kereset annak a har-
madik személynek, aki időközben nyilván-
könyvi jogot szerzett, hátrányára nem szol-
gálhat.

2. Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX.
t.-c. 16. és 18. §§-nak eseteiben, ideértve
az utóbbi §-nak az 1889. 1t.-c. 5. és 6.
§§-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges
birtokos tulajdonjogának bejegyzése elle-
nében ellenmondással étni kívánnak, írásbeli
ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis
1912. évi március hó 10. napjáig bezárólag
a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert
meg nem hosszabbítható záros határidő le-
telte után ellentmondásuk figyelembe vétetni
nem fog.

3. Hogy mindazok, akik a telekkönyvi
átalakítás tárgyában tett intézkedések által,
nemkülönben azok, akik az 1. és 2. pontban
körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX.
t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán
történt bejegyzések által előbb nyert nyil-
vánkönyvi jogait bármely irányban sértve
vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog
arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. §-a
alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek
találják, e tekintetben felszólamlásukat tar-
talmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóság-
hoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi március
hó 10-ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert
ezen meg nem hosszabbítható záros határidő
eltelte után az átalakításkor közbejött téves
bejegyzésből származó bármilyenmü igé-
nyeket harmadik személyek irányában többé
nem érvényesíthetők, az említett bejegyzé-
seket pedig csak a törvény rendes útján
és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat
szerzett harmadik személyek jogainak sérelme
nélkül fámadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek,
kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okira-
tokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz
egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy
ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket
a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Medgyes, 1911. évi augusztus hó 9-én

Dr. HEGYESY GYÖZŐ s. k.
kir. ítélőtáblabíró.

A kiadvány hitelűl:

SALATI JÓZSEF s. k.
kir. telekkönyvvezető.

Egy nagy, modern **hűtőszekrény** beszerzése által azon helyzetbe
jutottam hogy az összes **csemegeárukat, hentesárut, szalonát, szalámit,**
sajtot, vaját, ásványvizet, bort és sört

lehetővé és frissen

naponta ajánlok. Nagy súlyt fektetek a tisztaságra és áruim jóságára,
amiért is a közönség becses pártfogását kérem, tisztelettel

H. L. THEIL

fűszer- és csemegekereskedő.

Medgyes.

255 M 42—

Piactér 23.

Kutépítés cementből

1 méter belméretű helyszinén gyártott **cement-csővekből.** Minden eddiginél
sokkal olcsóbb és jobb, amit eléggé bizonyít az, hogy általunk 2 éven belül 360 ilyen kut lett
az államvasut és kiscsárdáknak építve. Felhívás esetén helyszini szemle, próbafúrás díjtalan.
Fizetés csakis eredmény esetén. Tartósságáért szavatolunk.

GÁBOS TESTVÉREK, Medgyes.

Farkas-utca 33.

359 5—8